Vol 29
Nru 161
Lulju - Settembru 2008

L-ART Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

L-Art Imqaddsa

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat ta' l-Art
Imqaddsa tal-Provinċja
Franġiskana Maltija

EDITUR:
P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju ta'
l-Art Imqaddsa

GRAFIKA:
P. Joseph Magro OFM

BORD EDITORJAL:
P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:
P. Ġwann Azzopardi OFM

ABBONAMENT:
€ 7 fis-sena
€12 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat ta'
l-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1188
Malta.
Tel: 21 242254
Fax: 21 252031

STAMPAT:
Best Print Co. Ltd.

Il-Materjal kollu li
jidher f'din ir-Rivista huwa
Copyright © tal-Kummis-
sarjat ta' l-Art Imqaddsa u
l-Edizzjoni TAU, 2008

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Werrej

5

13

22

28

5 S. Ġakbu Isqof ta' Ġerusalemm

13 Pawlu ta' Tarsu (2)

22 Maria, Mara Lhudija

28 Il-Qabar ta' Kristu...

35 Laqgħa Internazzjonali tal-ĠM

Il-Bibbja f'idejna::

38 Il-Ktieb ta' Hosegħa

41 Il-Ktieb ta' Ġob

44 L-Innijiet Kristoloġiċi f' S. Pawl

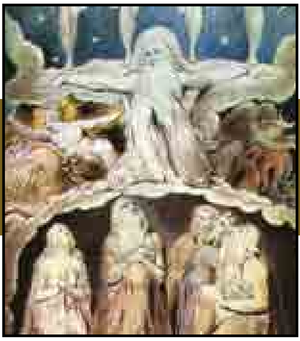

40

Editorjal

ta' P. Twanny Chircop ofm

Israel 60 Sena. U l-Palestina?

Fix-xahar ta' Mejju l-Istat ta' Israel iċċelebra 60 sena mill-indipendenza tiegħu. Fl-14 ta' Mejju 1948 Israel iddikjara lilu nnifsu Stat indipendenti wara li l-Ingliżi kienu temmew il-Mandat tagħhom fil-Palestina, fejn damu mill-1917 sa l-1947. Il-Balfour Declaration ta' l-1917 kienet tgħid li l-gvern Ingliż jaqbel li fil-Palestina għandu jkun hemm "homeland" għal-Lhud.

Fid-29 ta' Novembru 1947 il-Ġnus Magħquda għaddew riżoluzzjoni biex il-Palestina tinqasam f'żewġ partijiet, waħda għal Lhud u l-oħra għal-Għarab Palestinjani. Meta ntemm il-Mandat Britanniku u Israel iddikjara l-indipendenza tiegħu, daħlu fi gwerra kontrih l-Istati Għarab kollha ta' madwaru: Eġittu, Ġordanja, Sirja, Libanu, u Iraq. Ir-riżultat kien li Israel akkwista aktar artijiet u keċċa minnhom eluf ta' Palestinjani, li spiċċaw rifuġjati. Għall-Palestinjani l-14 ta' Mejju hu jum "al-Nakhba", jum il-katastrofi. Il-Palestinjani li ma kinux ġew inkorporati fl-Istat ta' Israel, setgħu jibqgħu biss fil-medda ta' Gaża, f'idejn l-Eġittu, u fix-Xatt tal-Punent (West Bank) f'idejn il-Ġordanja.

Fil-Gwerra ta' Ġunju 1967 Israel okkupa dawn l-artijiet ukoll, flimkien mal-penisola tas-Sinaj u l-Għoljiet tal-Golan fis-Sirja. Is-Sinaj reġa' taha lura lill-Eġittu, filwaqt li l-Golan sal-lum għadu maħkum minn Israel għal raġunijiet strateġiċi.

Fl-1978 sar il-ftehim ta' "Camp David" li ssiġilla l-paċi bejn Israel u l-Eġittu, filwaqt li l-Ġordanja wkoll għamlet trattat ta' paċi

...editorjal

Israel 60 sena. U l-Palestina?

ma' Israel. Fl-1993 sar il-ftehim ta' Oslo, li fih Israel aċċetta li jrodd lura xi artijiet li kien okkupa lill-Palestinjani, sakemm dawn jiċħdu għal atti terroristiċi. Fil-fatt, Israel ċeda l-amministrazzjoni ta' rqajja' ta' art lill-Awtorità Palestinjana (Jenin, Tulkarem, Qalqilya, Nablus, Ramallah, Betleħem, Ġeriko, Ħebron). Imma l-ġlied li qam fit-tieni Intifada fl-2000-2002 waqqaf il-proċess ta' paċi. Sal-lum il-Palestinjani għadhom bla Stat sovran għalihom, għalkemm l-Istati Uniti u l-Ewropa offrew negozjati biex dan iseħħ. Sa mill-2004 Israel bena ħajt ta' separazzjoni (security fence) li għalaq lill-Palestinjani tal-West Bank u ta' Gaza fl-irqajja' ta' art li għandhom, li minnhom ma jistgħux joħorġu jekk mhux b'konċessjonijiet speċjali minn Israel.

Hekk din is-sena, filwaqt li Israel qiegħed jiċċelebra s-60 sena mill-indipendenza tiegħu, l-Palestinjani jfakkru 60 sena ta' okkupazzjoni. Dawn huma l-veduti ta' dawn iż-żewġ popli, li naturalment it-tnejn għandhom ir-raġun u t-tort fil-kwestjoni kollha. Israel jiddefendi d-dritt ta' l-eżistenza u s-sigurtà tiegħu, b'Ġerusalemm magħquda bħala kapitali; il-Palestinjani jiddefendu d-dritt tar-ritorn lejn l-artijiet li kienu tagħhom u li jkollhom Stat indipendenti almenu fl-artijiet maħkumin minn Israel, b'kapitali tagħhom Ġerusalemm tal-lvant. Dan hu diskors politiku, imma xorta jinteressana. Għaliex aħna l-Franġiskani, u l-Knejjes Insara fl-Art Imqaddsa, ngħixu u naħdmu kemm f'Israel kif ukoll fit-Territorji Palestinjani. Il-Vatikan għamel ma' dawn il-popli trattati ta' ħarsien tad-drittijiet ta' kult għall-Insara kollha li jgħixu hawn, għall-missjunarji u għall-pellegrini. Bejn il-Vatikan u l-Istat ta' Israel jeżisti "Fundamental Agreement", imma li għadu mhux ratifikat mill-Knesset, il-parlament Israeljan. Sa issa l-moviment tagħna bejn Territorji Palestinjani u Israel (ħu l-eżempju ta' vjaġġ ta' 8 km minn Betleħem għal Ġerusalemm) għadu possibbli, b'xi diffikultajiet xi kultant. X'se jiġri fil-ġejjieni ma nafux. Imma hawnhekk drajna ngħixu l-preżent, bit-tama li l-Mulej irattab il-qlub għal ġejjieni aħjar li fih iż-żewġ popli jitgħallmu li ma jistgħux jeskludu wieħed lill-ieħor f'din l-Art Imqaddsa għal-Lhud, l-Insara u l-Musulmani.